

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง : ศาลรัฐธรรมนูญกับการนำกติการะหว่างประเทศว่าด้วย
สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองมาใช้ประกอบการวินิจฉัยคดี

จัดทำโดย นางชนิษฐา โตโพธิ์ไทย
รหัส ๖๐๐๐๐๔

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๕
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญกับการนำกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมืองมาใช้ประกอบการวินิจฉัยคดี

ชนิษฐา โตโพธิ์ไทย^๑

บทคัดย่อ

บทคัดย่อ

ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ ต้องพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ มีหน้าที่สำคัญประการหนึ่งในการตรวจสอบไม่ให้มีการตรากฎหมายหรือกฎหมายที่ตราขึ้นแล้วมีบทบัญญัติที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญได้รับรองและคุ้มครองไว้ และเนื่องจากประเทศไทยเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ จึงต้องมีพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามความมุ่งหมายที่สมาชิกขององค์การสหประชาชาติได้ร่วมกันแถลงไว้ การพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญจึงต้องคำนึงถึงกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองซึ่งเป็นสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติฉบับหนึ่ง ด้วย

คำสำคัญ ศาลรัฐธรรมนูญ กติการะหว่างประเทศ สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง
สิทธิมนุษยชน

^๑ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคดี สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้เข้าอบรมหลักสูตรหลักกนิตรธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๕

บทนำ

ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ ได้มีการตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ตลอดจนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ก็ยังคงให้มีศาลรัฐธรรมนูญ มีสถานะเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ ซึ่งต้องอยู่ภายใต้บังคับของบททั่วไปเกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ผู้พิพากษาและตุลาการมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมายให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง^๒ ในการพิจารณาพิพากษาหรือวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญจะมีหน้าที่หลายประการ แต่หน้าที่สำคัญประการหนึ่งในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือร่างกฎหมาย ซึ่งเป็นการตรวจสอบไม่ให้มีการตรากฎหมายหรือกฎหมายที่ตราขึ้นแล้วมีบทบัญญัติที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญได้รับรองและคุ้มครองไว้

เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ (United Nations; UN)^๓ ซึ่งเป็นองค์การระหว่างประเทศ มีความมุ่งหมายที่แถลงไว้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ความร่วมมือในกฎหมายระหว่างประเทศ ความมั่นคงระหว่างประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจ ภาระบวงการทางสังคม สิทธิมนุษยชน และการบรรลุสันติภาพโลก ประเทศไทยจึงต้องมีพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติให้เป็นตามความมุ่งหมายที่สมาชิกขององค์การสหประชาชาติได้ร่วมกันแถลงไว้ สำหรับในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเกือบทุกฉบับจะมีบทบัญญัติที่รับรองถึง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ซึ่งสิ่งที่กล่าวมานี้ก็คือ “สิทธิมนุษยชน” นั่นเอง และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองก็เป็นสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนฉบับหนึ่งที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตาม

ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นองค์กรตุลาการที่มีหน้าที่สำคัญประการหนึ่งในการตรวจสอบไม่ให้มีการตรากฎหมายหรือกฎหมายที่ตราขึ้นแล้วมีบทบัญญัติที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญได้รับรองและคุ้มครองไว้ จึงต้องคำนึงกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองซึ่งเป็นสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนฉบับหนึ่ง ในการพิจารณาวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าสิทธิมนุษยชน ด้วย และที่ผ่านมาศาลรัฐธรรมนูญก็ได้พิจารณาวินิจฉัยคดีโดย

^๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕๕

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐๔

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๘๘

^๓ <https://th.wikipedia.org/wiki/สหประชาชาติ> สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๐

คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล หลายคำวินิจฉัย ดังจะ
ได้กล่าวต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญ

แต่เดิมก่อนปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ไม่ได้มีการบัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่าจะให้องค์กรใดเป็นองค์กรที่
วินิจฉัยชี้ขาดว่ากฎหมายที่มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญนั้น ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่
ต่อมามีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๘
หลังสงครามโลกครั้งที่สองยุติลง ได้มีการตรา “พระราชบัญญัติอาชญากรรมสงคราม พ.ศ. ๒๕๕๘ ให้
เอาโทษแก่ผู้ที่มีการกระทำตามที่กฎหมายนั้นถือว่าเป็นอาชญากรรมสงคราม ไม่ว่าจะการกระทำนั้นจะ
กระทำขึ้นก่อนหรือหลังจากที่กฎหมายนี้ใช้บังคับก็ตาม เมื่อคดีนี้เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาล
ศาลฎีกาได้ให้เหตุผลว่า ศาลฎีกามีอำนาจที่จะวินิจฉัยว่ากฎหมายใดชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้
โดยมีเหตุผลสรุปได้ว่า ศาลเป็นองค์กรที่ใช้กฎหมาย ศาลจึงต้องรู้ว่ากฎหมายนั้นใช้บังคับได้หรือไม่
ซึ่งศาลเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ตุลาการซึ่งมีหน้าที่ใช้บังคับกฎหมายที่ฝ่ายนิติบัญญัติได้บัญญัติขึ้น โดยที่
ฝ่ายนิติบัญญัติไม่สามารถตีความว่ากฎหมายใดชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้ เนื่องจากฝ่ายนิติบัญญัติ
นั่นเองเป็นผู้ตรากฎหมายนั้นขึ้น ส่วนฝ่ายบริหารก็ไม่มีอำนาจหน้าที่ในการตีความกฎหมายว่าชัดหรือ
แย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ศาลฎีกาจึงได้พิพากษาว่า พระราชบัญญัติอาชญากรรมสงคราม พ.ศ. ๒๕๕๘
นั้น เป็นการใช้กฎหมายอาญาที่มีผลย้อนหลัง เป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ ถือว่าพระราชบัญญัติ
ฉบับดังกล่าวใช้บังคับไม่ได้ เป็นโมฆะ ตามคำพิพากษาศาลฎีกาในคดีอาชญากรรมสงครามที่ ๑/๒๕๕๙
ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๙

จากคำพิพากษาศาลฎีกาในคดีข้างต้น ทำให้เกิดข้อถกเถียงในเชิงอำนาจหน้าที่ว่า องค์กรใดควร
มีอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย เนื่องจากสภาพนิติ
บัญญัติ คือ สภาผู้แทนราษฎรเองก็เห็นว่าตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๒ สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจ
เด็ดขาดในการตีความรัฐธรรมนูญ ดังนั้น การพิจารณาว่ากฎหมายชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่
จึงควรเป็นอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร ปัญหาดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นให้มีการก่อตั้ง “คณะตุลาการ
รัฐธรรมนูญ” เพื่อเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย และ
ขจัดข้อขัดแย้งระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ ตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๙ เป็นต้นมา ซึ่งองค์กรที่ทำหน้าที่ในรูปของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีวิวัฒนาการ
เกี่ยวกับรูปแบบ โครงสร้าง และอำนาจหน้าที่มาตามลำดับ จนกระทั่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้เปลี่ยน “คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ” มาเป็นองค์กรศาลที่ใช้อำนาจตุลาการ

เรียกว่า “ศาลรัฐธรรมนูญ”^๔ ประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๕ คน มีที่มาจากผู้พิพากษาในศาลฎีกา จำนวน ๕ คน ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวน ๒ คน ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ จำนวน ๕ คน และผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันรัฐศาสตร์ จำนวน ๓ คน^๕ มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมกฎหมายหรือร่างกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ อำนาจหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยสมาชิกภาพหรือคุณสมบัติของสมาชิกวุฒิสภา รัฐมนตรี คณะกรรมการการเลือกตั้ง และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. อำนาจหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ และอำนาจหน้าที่อื่นๆ ตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญกำหนด^๖

ต่อมาเกิดการรัฐประหารเมื่อ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ และได้มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ใช้บังคับเมื่อ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๙ โดยได้บัญญัติให้มีคณะตุลาการรัฐธรรมนูญประกอบด้วยผู้พิพากษาจากศาลยุติธรรมและตุลาการจากศาลปกครองรวม ๙ คน เข้ามาทำหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยคดี ในระยะเวลาสั้นๆ ซึ่งยังคงมีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายและร่างกฎหมาย หลังจากนั้น ได้มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ โดยบัญญัติให้มีศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๙ คน มีที่มาจากผู้พิพากษาในศาลฎีกา จำนวน ๓ คน ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวน ๒ คน ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ จำนวน ๒ คน และผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ หรือสังคมศาสตร์อื่น จำนวน ๒ คน^๗ มีอำนาจหน้าที่หลายประการ โดยยังคงให้มีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายและร่างกฎหมาย

ในวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ได้มีการรัฐประหาร และได้มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ใช้บังคับเมื่อ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗ โดยบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปตามอำนาจหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ บัญญัติไว้ ซึ่งน้อยลงไปกว่าอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาก แต่ยังคงอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายไว้ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ใช้บังคับเมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๐ ก็ยังคงให้ศาลรัฐธรรมนูญซึ่งประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๙ คน มีที่มาจากผู้พิพากษาใน

^๔ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ*, สิงหาคม ๒๕๔๕, กรุงเทพฯ : บริษัท พี. เพรส จำกัด. หน้า ๖-๗

^๕ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕๕

^๖ อ้างแล้ว เซึ่งอรธที่ ๔ หน้า ๑๐

^๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐๔

ศาลฎีกา จำนวน ๓ คน ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวน ๒ คน ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ จำนวน ๑ คน และผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันรัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน ๑ คน และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรับหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอธิบดีหรือรองอธิบดีมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี จำนวน ๒ คน^๔ มีอำนาจหน้าที่หลายประการ โดยยังคงให้มีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายและร่างกฎหมายดังเช่นรัฐธรรมนูญตั้งแต่ฉบับพุทธศักราช ๒๕๔๐

จากความเป็นมาของศาลรัฐธรรมนูญตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นต้นมา เห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญได้กำหนดองค์ประกอบของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไว้คล้ายกัน โดยประกอบด้วยตุลาการที่มีที่มาหลากหลาย และยังคงให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมายมาอย่างต่อเนื่อง

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง^๕

(International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR)

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองเป็นสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่เป็นมาตรฐานในการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติฉบับหนึ่ง ซึ่งสมาชิกใหญ่สหประชาชาติได้รับรองเมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๐๙ และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๑๙

สาระสำคัญของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองประกอบด้วย อาร์มภบท และบทบัญญัติ ๕๓ ข้อ ซึ่งแบ่งเป็น ๖ ส่วน ดังนี้

- อาร์มภบท กล่าวถึงพันธกรณีของรัฐด้านสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายบัตรสหประชาชาติ รวมทั้งหน้าที่ของบุคคลที่จะส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และได้รับสิทธิทั้งด้านพลเมือง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อย่างเท่าเทียมกัน

- ส่วนที่ ๑ (ข้อ ๑) กล่าวถึงสิทธิในการกำหนดเจตจำนงตนเอง (right of self-determination)

- ส่วนที่ ๒ (ข้อ ๒-๕) กล่าวถึงพันธกรณีของรัฐภาคีที่รับรองจะเคารพและประกันสิทธิของบุคคล รวมถึงการห้ามการเลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะต้องเหตุผลทางเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง สัญชาติ สถานะทางเศรษฐกิจ สังคม ถิ่นกำเนิด หรือสภาพอื่นใด โดยจะดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติภายในประเทศ การประกันว่าบุคคลที่ถูกละเมิดจะได้รับ

^๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๐๐

^๕ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน : กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

การเหยียวยามไม่ว่าบุรุษหรือสตรีจะได้รับสิทธิพลเมืองและการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน การลิดรอนสิทธิในสถานการณ์ฉุกเฉิน และการห้ามการตีความกติกาในอันที่จะไปจำกัดสิทธิและเสรีภาพอื่นๆ ลง

- ส่วนที่ ๓ (ข้อ ๖-๒๗) กล่าวถึงสาระของสิทธิในส่วนที่เป็นสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ได้แก่ สิทธิในการมีชีวิตอยู่ เสรีภาพจากการถูกทรมาน การห้ามบุคคลไม่ให้ตกอยู่ในฐานะเยี่ยงทาส การห้ามบุคคลมิให้ถูกจับกุมตามอำเภอใจ การประติบัติต่อผู้ถูกลิดรอนเสรีภาพอย่างมีมนุษยธรรม การห้ามบุคคลถูกจำคุกด้วยเหตุที่ไม่สามารถชำระหนี้ตามสัญญาได้ เสรีภาพในการโยกย้ายถิ่นฐาน ความเสมอภาคของบุคคลภายใต้กฎหมาย การห้ามมิให้มีการบังคับใช้กฎหมายอาญาย้อนหลัง สิทธิได้รับการรับรองเป็นบุคคลตามกฎหมาย การห้ามแทรกแซงความเป็นส่วนตัว การคุ้มครองเสรีภาพทางความคิด เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก การห้ามการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อการสงครามหรือก่อให้เกิดความเกลียดชังทางเชื้อชาติ สิทธิที่จะชุมนุมอย่างสันติ การรวมกันเป็นสมาคม สิทธิของชายหญิงที่อยู่ในวัยที่เหมาะสมในการมีครอบครัว การคุ้มครองสิทธิเด็ก และการที่พลเมืองทุกคนที่สิทธิที่จะมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ การรับรองว่าบุคคลทั้งปวงย่อมเสมอภาคตามกฎหมายและได้รับการคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน การรับรองสิทธิของชนกลุ่มน้อยทางเผ่าพันธุ์ ศาสนา และภาษาภายในรัฐ

- ส่วนที่ ๔ (ข้อ ๒๘- ๔๕) กล่าวถึงการจัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจสอบการประติบัติตามพันธกรณีที่กำหนดไว้ในกติกา รวมถึงพันธกรณีในการเสนอรายงานของรัฐภาคี การยอมรับอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน และขั้นตอนการพิจารณาข้อร้องเรียน

- ส่วนที่ ๕ (ข้อ ๔๖ – ๔๗) ห้ามการตีความไปในทางขัดกฎหมายระหว่างประเทศอื่นๆ รวมทั้งการมิให้ตีความในการที่จะลิดรอนสิทธิที่จะใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

- ส่วนที่ ๖ (ข้อ ๔๘ – ๕๓) กล่าวถึงการเข้าเป็นภาคีและการแก้ไขเพิ่มเติมกติกา ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองนี้ โดยการภาคยานุวัติเมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๓๙ มีผลใช้บังคับกับประเทศไทยเมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๐ โดยมีการทำถ้อยแถลงตีความไว้ ๔ ประเด็น ดังนี้

- ข้อ ๒ วรรคหนึ่ง เรื่องสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง (right to self-determination) ได้ตีความตามปฏิญญาและแผนปฏิบัติการเวียนนา กล่าวคือมิให้ตีความว่า “อนุญาตหรือสนับสนุนการกระทำใดๆ ที่จะเป็นการแบ่งแยกหรือทำลายบูรณภาพแห่งดินแดนหรือเอกภาพทางการเมืองของรัฐเอกราชอธิปไตย ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน”

- ข้อ ๖ วรรคห้า การห้ามประหารชีวิตผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ประเทศไทยแถลงตีความว่าประมวลกฎหมายอาญาของไทยกำหนดว่าเด็กอายุ ๑๔ ปีไม่ต้องรับโทษ เด็กอายุ ๑๔-๑๗ ปี

ศาลสามารถลดโทษลงกึ่งหนึ่ง ส่วนผู้มีอายุเกิน ๑๗ ปี แต่ไม่เกิน ๒๐ ปี ศาลสามารถใช้ดุลพินิจลดโทษหรือไม่ก็ได้ รวมถึงโทษประหารชีวิต

- ข้อ ๙ วรรคสาม การนำตัวผู้ต้องหาเข้าสู่การพิจารณาคดี “โดยพลัน” ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย ได้ให้อำนาจพนักงานสอบสวนควบคุมตัวผู้ต้องหาก่อนนำตัวไปศาลได้ ๔๘ ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับเดินทางมาถึงที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ และสามารถขยายเวลาการควบคุมตัวไว้ได้ไม่เกิน ๗ วัน จากนั้นต้องนำตัวมาขออนุญาตจากศาลเพื่อฝากขังต่อไป

- ข้อ ๒๐ วรรคหนึ่ง เรื่องการห้ามการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อทำสงคราม รัฐบาลไทย ได้ตีความหมายถึง “สงครามตามที่ขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศ” ดังนั้นจึงไม่รวมถึงสงครามเพื่อป้องกันตนเองในกรณีของไทยจำเป็นต้องประชาสัมพันธ์และชักชวนให้ประชาชนรักชาติในกรณีที่ต้องทำสงครามเพื่อป้องกันการรุกรานจากประเทศอื่น

การนำกฎหมายระหว่างประเทศมาใช้ภายในประเทศ

กฎหมายระหว่างประเทศ หมายถึง หลักเกณฑ์ต่างๆ อันเป็นที่ยอมรับให้มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายระหว่างรัฐอธิปไตย หรือองค์การระหว่างประเทศ หรือองค์ภาวะ ส่วนกฎหมายภายใน หมายถึงหลักเกณฑ์ต่างๆ ซึ่งรัฐอธิปไตยสร้างขึ้นให้มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายภายในรัฐของตน^{๑๐}

จากความหมายของกฎหมายระหว่างประเทศข้างต้น สนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศที่มีการจัดทำขึ้นระหว่างรัฐอธิปไตย หรือองค์การระหว่างประเทศ ย่อมอยู่ในความหมายของกฎหมายระหว่างประเทศ และอาจมีเรื่องของความเกี่ยวข้องระหว่างการนำสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศซึ่งคือกฎหมายระหว่างประเทศมาใช้ภายในประเทศ ซึ่งในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายใน นั้น ได้มีทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ๓ ทฤษฎี^{๑๑} ดังนี้

๑. ทฤษฎีเอกนิยม (Monism Theory) นักเอกนิยมมองกฎหมายทั้งหลายว่ามีลักษณะเป็นเอกภาพ จึงมีความเห็นไปในทางเดียวกันว่าทั้งกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งเดียวกัน ปัญหาที่ตามมาก็คือ กฎหมายทั้งสองอยู่ในระดับเดียวกันหรือไม่ ในกรณีขัดแย้งกันจะถือว่ากฎหมายใดมีค่าบังคับสูงกว่า ซึ่งพวกเอกนิยมมีความคิดเห็นขัดแย้งกันสองฝ่าย ดังนี้

๑.๑ พวกเอกนิยมที่เน้นความสำคัญของกฎหมายระหว่างประเทศ (Classical Monism) ให้ความสำคัญของกฎหมายระหว่างประเทศเหนือกฎหมายภายใน แต่วิธีให้เหตุผลอาจแตกต่างกัน เช่น ศาสตราจารย์ Kelsen ตั้งทฤษฎีโดยลำดับความสำคัญของกฎหมายลำดับสูงสุด

^{๑๐} นพนิติ สุริยะ, กฎหมายระหว่างประเทศ เล่ม ๑, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, ๒๕๔๓), หน้า ๗๕.

^{๑๑} เพิ่งอ้าง หน้า ๗๗ - ๘๕

ไปสู่ลำดับสูงสุด อธิบายว่าหลักเกณฑ์อันหนึ่งอันใดนั้นเกิดจากหลักเกณฑ์อีกอันหนึ่ง เช่น พระราชกฤษฎีกาเกิดขึ้นได้จากพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติเกิดขึ้นจากอำนาจของรัฐธรรมนูญ เมื่อสืบสาวไปถึงต้นตอจะพบกับบรรทัดฐาน(Norm) ซึ่งได้แก่ แนวประเพณีปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง สำหรับบรรทัดฐานอันเป็นต้นตอของกฎหมายภายในคือรัฐธรรมนูญ ศาสตราจารย์ Kelsen ได้กำหนดให้บรรทัดฐานของกฎหมายภายในอยู่ใต้กฎหมายระหว่างประเทศซึ่งกำหนดปริมาณของตุลาการรัฐ กล่าวคือกฎหมายระหว่างประเทศตั้งหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำเนิดของรัฐและยอมรับรู้ความมีอำนาจอธิปไตย (sovereignty) ของรัฐ ดังนั้น กฎหมายระหว่างประเทศจึงต้องอยู่เหนือรัฐ ซึ่งหมายถึงอยู่เหนือกฎหมายภายในด้วย และนักเอกนิยมนีกท่านหนึ่ง คือ ศาสตราจารย์ Lauterpacht ชาวอังกฤษ เป็นผู้ดำเนินการเผยแพร่ความคิดเรื่องสิทธิมนุษยชน ท่านเชื่อว่าการที่จะให้สิทธิมนุษยชนมีผลใช้บังคับได้อย่างจริงจัง ควรจะต้องให้กฎหมายระหว่างประเทศมีค่าบังคับสูงกว่ากฎหมายภายใน เพราะกฎหมายระหว่างประเทศย่อมมีมาตรฐานสูงกว่ากฎหมายภายในซึ่งจะมีโอกาสเปลี่ยนแปลงได้ง่ายตามความพอใจของรัฐ

๑.๒ พวกเอกนิยมที่เน้นความสำคัญของกฎหมายภายใน (Inverted Monism) ให้ความสำคัญของกฎหมายภายในเหนือกว่ากฎหมายระหว่างประเทศ เมื่อเกิดกรณีขัดแย้งระหว่างกฎหมายทั้งสองแบบขึ้น จะต้องเลือกใช้กฎหมายภายใน โดยนักนิติศาสตร์ชาวเยอรมัน คือ Bergbohm มีความคิดต่อต้านกฎหมายธรรมชาติ และเน้นที่เจตจำนงของรัฐ เห็นว่ากฎหมายระหว่างประเทศเป็นเพียงการแสดงถึงการจำกัดอำนาจตนเองภายใต้เจตจำนงของรัฐอธิปไตย ซึ่งขยายความได้ว่ารัฐเป็นผู้สร้างกฎหมายขึ้นใช้เพื่อตน จึงเป็นผู้กำหนดว่าตนควรจะมีอำนาจมากน้อยเพียงใด กฎหมายระหว่างประเทศเป็นสิ่งที่จะต้องได้รับความยินยอมของรัฐ นั่นก็คือ รัฐเป็นผู้กำหนดขอบเขตของกฎหมายระหว่างประเทศ ดังนั้นกฎหมายภายในย่อมมีอำนาจบังคับเหนือกฎหมายระหว่างประเทศ

๒. ทฤษฎีทวินิยม (Dualism Theory) พวกทวินิยมมีแนวคิดที่ว่า กฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในเป็นกฎหมายต่างระบบกัน มีเนื้อเรื่องที่แยกออกจากกันได้ นั่นคือ กฎหมายระหว่างประเทศเป็นกฎหมายที่ใช้ในความสัมพันธ์ระหว่างรัฐอธิปไตยทั้งหลาย ส่วนกฎหมายภายในเป็นกฎหมายซึ่งอยู่ในตัวรัฐ มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดระเบียบความสัมพันธ์ระหว่างพลเมืองด้วยกันเอง และระหว่างพลเมืองกับฝ่ายบริหาร

นักทวินิยมต่างอธิบายทฤษฎีนี้โดยชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างกันของกฎหมายทั้งสองระบบ เช่น Triepel ชาวเยอรมันอธิบายว่า สิ่งที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายระหว่างประเทศคือรัฐทั้งหลาย ส่วนสิ่งที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายภายในคือปัจเจกชน อีกประการหนึ่งกฎหมายทั้งสองระบบยังมีที่มาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ที่มาของกฎหมายระหว่างประเทศได้แก่เจตจำนงร่วมของรัฐทั้งหลาย ส่วนที่มาของกฎหมายภายในนั้นเป็นเพียงเจตจำนงของรัฐเพียงรัฐเดียว

ส่วน Anzilotte เห็นว่ากฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในประเทศมีเงื่อนไขในแง่หลักการต่างกัน นั่นคือกฎหมายระหว่างประเทศอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่า ทุกๆ รัฐตกลงกันที่จะเคารพตามสัญญาตามหลักกฎหมาย(Pacta sunt servanda) ซึ่งถอดความได้ว่า สนธิสัญญาต้องได้รับการเคารพและถือปฏิบัติ แต่สำหรับ แต่สำหรับกฎหมายภายในนั้นอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่า กฎหมายของรัฐหนึ่งๆ นั้น จำต้องมีการปฏิบัติตาม

ในกรณีที่เกิดการขัดแย้งกันขึ้นระหว่างกฎหมายทั้งสองระบบ พวกทวินิยมเห็นว่าศาลภายในต้องใช้ระบบกฎหมายภายใน นั่นก็คือ ถ้าเป็นการภายในประเทศแล้วก็ต้องใช้กฎหมายภายในเสมอ อย่างไรก็ตาม บางครั้งก็มีกรณีที่มองเห็นได้ว่าหลักการที่กฎหมายภายในใช้อยู่ นั้นเป็นเรื่องของกฎหมายระหว่างประเทศ มิใช่เรื่องของกฎหมายภายใน ในประเด็นนี้พวกทวินิยมอธิบายว่า การที่กฎหมายระหว่างประเทศปรากฏขึ้นในกฎหมายภายในนั้นเป็นเรื่องการใช้อำนาจของกฎหมายภายใน โดยทำกฎหมายระหว่างประเทศให้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายภายใน ซึ่งอาจทำได้สองวิธีคือ

๒.๑ การแปลงรูป (Transformation) จากทฤษฎีของทวินิยมที่ว่า กฎหมายระหว่างประเทศกับกฎหมายภายในเป็นกฎหมายคนละระบบ โดยธรรมชาติแห่งเนื้อหากฎหมายระหว่างประเทศจึงไม่อาจนำมาใช้ภายในประเทศได้โดยตรง ถ้าต้องการจะนำมาใช้จะต้องมีการแปลงรูปให้กลายเป็นกฎหมายภายในเสียก่อน วิธีการแปลงรูปอาจทำได้โดยประกาศใช้ (Promulgating) อย่างเป็นทางการว่า รับรู้ให้กฎหมายระหว่างประเทศอันใดอันหนึ่งมีผลใช้บังคับได้ภายในประเทศ นอกจากการประกาศแล้ว การแปลงรูปก็อาจจะทำโดยวิธีการออกกฎหมาย (Legislative Act)

๒.๒ การผนวก (Incorporation) วิธีผนวกกฎหมายระหว่างประเทศให้มีผลใช้บังคับเสมือนหนึ่งเป็นกฎหมายภายในเริ่มต้นเป็นครั้งแรกจากการปฏิบัติของศาลในระบบคอมมอนลอว์ในประเทศอังกฤษ ซึ่งถือว่ากฎหมายภายในได้รับอำนาจจากรัฐอธิปัตย์ที่จะผนวกกฎหมายระหว่างประเทศได้ ดังนั้นผู้พิพากษาจึงสามารถที่จะนำเอากฎหมายระหว่างประเทศเข้ามาใช้ได้โดยไม่จำเป็นว่ากฎหมายนั้นๆ จะต้องมีการรับรู้โดยรัฐอธิปัตย์เสียก่อน อย่างไรก็ตาม ผู้พิพากษาก็ยังจะต้องอยู่ใต้บรรทัดฐานแห่งระบบกฎหมายคอมมอนลอว์อยู่ ซึ่งหมายความว่ากฎหมายระหว่างประเทศที่ยอมรับเข้ามานั้นจะต้องไม่ขัดกับหลักเกณฑ์ที่มีอยู่แล้วในกฎหมายภายในดั้งเดิม

๓. ทฤษฎีการประสาน (Coordination Theory) ในระยะปลายศตวรรษที่ ๑๙ ได้มีรัฐเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องระหว่างกันก็เพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกใช้กฎหมายเพื่อปรับกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ต่างๆ นั้น นักนิติศาสตร์บางท่านมีความเห็นว่าทฤษฎีเดิมทั้งสองคือเอกนิยมและทวินิยมขัดกับแนวทางปฏิบัติขององค์กรต่างๆรวมทั้งศาล ทั้งนี้ ไม่ว่าจะในระดับภายในหรือระดับระหว่างประเทศ สาเหตุของความไม่ลงรอยกันของกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในประเทศนั้นเกิดจากการนำกลไก

ซึ่งถูกสร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในระบบหนึ่งไปใช้ในอีกระบบหนึ่ง ตามความคิดของ Fitzmaurice นั้น กฎหมายทั้งสองไม่น่าจะขัดแย้งกันโดยระบบ เพราะทั้งคู่มีอำนาจสูงสุดอยู่ในระบบของตน ความขัดแย้งถ้าหากจะมีก็เป็นเรื่องของความขัดแย้งในแง่พันธะกรณี นั่นก็คือ รัฐเมื่อพิจารณาจาก หลักเกณฑ์ของระบบภายในของตนไม่สามารถจะกระทำตามวิถีทางที่กฎหมายระหว่างประเทศ ต้องการได้ ความขัดแย้งดังกล่าวนี้ไม่ควรจะทำให้กฎหมายภายในไร้ผล แต่รัฐนั้นๆ ก็จะต้องมีความ รับผิดชอบต่อสังคมนานาชาติ ประเทศ ศาสตราจารย์ O'Connell ได้ขยายแนวคิดนี้ออกไปอีกว่าทฤษฎี การประสานถือว่ากำหนดระหว่างประเทศประกอบเป็นส่วนหนึ่งของกำหนดภายใน ดังนั้น ผู้พิพากษาของศาลภายในจึงมีอำนาจที่จะหยิบเอามาปรับกับข้อเท็จจริงได้ อย่างไรก็ตามในกรณีที่มี การขัดกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทฤษฎีนี้ก็ยอมรับว่าผู้พิพากษาจำต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์แห่ง กฎหมายภายใน

ทฤษฎีนี้เน้นว่าควรจะเป็นหน้าที่ของนักกฎหมายทั้งหลายในอันที่จะต้องช่วยกัน ประสานประโยชน์ของกฎหมายทั้งสองระบบ โดยไม่ควรจะตั้งป้อมไว้ในเบื้องต้นว่ากฎหมายอันหนึ่ง จะต้องอยู่เหนือกว่ากฎหมายอีกอันหนึ่ง หากแต่ควรที่จะหาทางตีความและใช้กฎหมายทั้งสองไป ในทางที่สอดคล้องกัน และเฉพาะในกรณีที่เกิดความขัดแย้งกันอย่างหาทางหลีกเลี่ยงมิได้เท่านั้น จึง จะหันไปสู่หลักเกณฑ์ที่จำเพาะเจาะจงว่าในสถานการณ์เช่นว่านั้นจำเป็นต้องใช้หลักเกณฑ์ซึ่งกำหนด ขอบเขตของการใช้อำนาจโดยเฉพาะเจาะจงแก่ผู้ใช้กฎหมาย

สำหรับประเทศไทย นั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย^{๑๒} จะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการทำ สนธิสัญญาใช้โดยถ้อยคำว่าการทำสัญญากับนานาชาติประเทศ โดยจะมีข้อความตอนหนึ่งกล่าวถึง หนังสือสัญญาที่จะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา ซึ่งถ้อยคำว่า “ออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา”^{๑๓} หมายความว่ารัฐธรรมนูญได้กำหนด วิธีการที่จะแปลงรูปกฎหมายระหว่างประเทศ (ซึ่งกรณีนี้ได้แก่สนธิสัญญาซึ่งมีผลผูกพันเฉพาะกับ รัฐบาลในฐานะผู้แทนของประเทศกับภาคีอื่นๆ) ให้มีสภาพเป็นกฎหมายภายในอันจะมีผลให้มีอำนาจ บังคับเสมือนเป็นกฎหมายภายในฉบับหนึ่ง ซึ่งวิธีการแปลงสนธิสัญญาให้เป็นกฎหมายภายในนี้ อาจ เรียกว่า ออกพระราชบัญญัติทับสนธิสัญญา ออกกฎหมายรับรองสนธิสัญญา ตรากฎหมายอนุวัติการ ตามสนธิสัญญา และหลักต่างๆไปที่จะพิจารณาว่าสนธิสัญญาฉบับใดจะต้องมีการออกกฎหมายรองรับ

^{๑๒} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ มาตรา ๑๕๔ วรรคสอง, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๕ แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช ๒๔๙๕ มาตรา ๙๒ วรรคสอง, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑ มาตรา ๑๕๐ วรรคสอง, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ มาตรา ๑๕๕ วรรคสอง, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๑๖๒ วรรคสอง, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ มาตรา ๑๗๘ วรรคสอง, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๒๔ วรรคสอง, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙๐ วรรคสอง, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๒๓ วรรคสอง และ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗๘ วรรคสอง

^{๑๓} อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ ๑๐ หน้า ๑๒๓ - ๑๒๔

หรือไม่นั้น อาจมีได้ดังนี้ (๑) ถ้าเป็นเรื่องที่ผูกพันเฉพาะรัฐบาลในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติซึ่งรัฐบาลหรือฝ่ายบริหารมีอำนาจอยู่แล้ว ก็ไม่ต้องมีกฎหมายอนุวัติ (๒) ถ้าบทบัญญัติของสนธิสัญญาใดมีผลกระทบกระเทือนถึงสิทธิของประชาชนหรือก่อให้เกิดภาระหน้าที่แก่ประชาชน หรือขัดต่อกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ ก็จะต้องมีกฎหมายรับรองหรือแก้กฎหมายที่มีอยู่ และ (๓) แม้เนื้อหาของสนธิสัญญาจะเป็นไปตามข้อ (๒) ดังกล่าวข้างต้น แต่ถ้าหากเรื่องนั้นๆ ได้เคยมีการออกกฎหมายรองรับอยู่ก่อนแล้ว การทำสนธิสัญญาครั้งต่อไปก็ไม่ต้องออกกฎหมายมาซ้ำอีก จึงเห็นว่าประเทศไทยใช้ทฤษฎีทวินิยมในการนำกฎหมายระหว่างประเทศมาใช้ภายในประเทศ

การนำกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองมาใช้ในการวินิจฉัยคดีโดยศาลรัฐธรรมนูญ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๑๐ ศาล มาตรา ๑๘๘ บัญญัติให้การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาล ซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ผู้พิพากษาและตุลาการย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ให้เป็นไปโดยเร็ว เป็นธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง โดยศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรตุลาการที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ในหมวด ๑๑ โดยมาตรา ๒๑๐ วรรคสามให้นำความในมาตรา ๑๘๘ มาใช้กับศาลรัฐธรรมนูญด้วยโดยอนุโลม ดังนั้น ในการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญจึงต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ มีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ให้เป็นไปโดยเร็ว เป็นธรรม และปราศจากอคติทั้งปวงด้วย ซึ่งหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งของศาลรัฐธรรมนูญคือหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย โดยนัยแล้วคือหน้าที่ในการให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนไม่ให้ถูกละเมิดโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั่นเอง

ในการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนนั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้คำนึงถึงกฎหมายระหว่างประเทศหรือสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพต่างๆ ที่ประเทศไทยได้เป็นภาคีด้วย ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้ทฤษฎีทวินิยมในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายระหว่างประเทศกับกฎหมายภายใน คือ การที่กฎหมายระหว่างประเทศหรือสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศนั้นๆ จะมีผลใช้บังคับภายในประเทศ ก็จะต้องมีการทำให้กฎหมายระหว่างประเทศนั้นมาเป็นกฎหมายภายในก่อนตามกระบวนการนิติบัญญัติของไทย คือการออกกฎหมายภายในอนุวัติการให้เป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศหรือสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศนั้น หรือหากมีกฎหมายภายในที่เป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศหรือสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศ กฎหมาย

ระหว่างประเทศหรือสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศนั้นก็มิผลใช้ภายในประเทศได้เลย ในการวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ศาลรัฐธรรมนูญก็ได้คำนึงถึงกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองซึ่ง สนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่เป็นมาตรฐานในการปฏิบัติเพื่อ ส่งเสริมคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติฉบับหนึ่ง ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่สหประชาชาติได้ รับรอง และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๑๙ โดยประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีกติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองนี้โดยการภาคยานุวัติเมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๓๙ มีผลใช้บังคับกับประเทศไทยเมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๐ และนำข้อบัญญัติของกติกานั้น มาใช้เป็นเหตุผลประกอบการวินิจฉัยด้วย ทั้งนี้ ข้อบัญญัติของกติกาที่ศาลรัฐธรรมนูญนำมาใช้ ในการวินิจฉัยคดี ก็เป็นข้อบัญญัติที่มีกฎหมายภายในของประเทศไทยบัญญัติหลักดังกล่าวไว้แล้วด้วย ดังปรากฏในคำวินิจฉัยที่สำคัญหลายคำวินิจฉัย ตัวอย่างเช่น

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่รับรองหลักที่ว่า “บุคคลทุกคนซึ่งต้องหาว่ากระทำผิดอาญา ต้อง มีสิทธิได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ตามกฎหมายได้ว่ามีความผิด” หรือที่ เรียกว่า “หลัก Presumption of innocence” ซึ่งเป็นหลักที่มีในรัฐธรรมนูญ เช่น รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๙ วรรคสอง โดยศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า^{๑๔} หลักตามบทบัญญัติ รัฐธรรมนูญข้างต้นเป็นหลักที่มีที่มาจากหลักสิทธิมนุษยชน ดังปรากฏอยู่ในปฏิญญาสากลว่าด้วย สิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ข้อ ๑๑ ที่ว่า “บุคคลซึ่งถูกกล่าวหาว่า มี ความผิด มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ จนกว่าจะมีการพิสูจน์ว่ามีความผิดตาม กฎหมายในการพิจารณาโดยเปิดเผย และผู้นั้นได้รับหลักประกันทั้งหลายที่จำเป็นในการต่อสู้คดี” อันถือเป็นหลักการพื้นฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญาสากลที่ว่า บุคคลทุกคนมิใช่ผู้กระทำ ความผิดอาญา เพื่อเป็นหลักแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางอาญาที่รัฐให้ การรับรองแก่บุคคลทุกคนที่จะไม่ถูกลงโทษทางอาญาจนกว่าจะมีพยานหลักฐานมาพิสูจน์ได้ว่า เป็นผู้กระทำความผิด และเป็นหลักการที่สำคัญประการหนึ่งของหลักนิติธรรม (The Rule of Law) ที่ได้รับการยอมรับในนานาอารยประเทศ และระดับระหว่างประเทศ อันได้แก่ ปฏิญญาสากลว่าด้วย สิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (Universal Declaration of Human Rights) และกติการะหว่าง ประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR) ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกมีพันธกรณีอยู่ด้วย

^{๑๔} คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒/๒๕๕๕ วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๕ กรณีพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๕๔

สำหรับเนื้อหาของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และขัดกับหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง นั้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีผลเป็นการสันนิษฐานความผิดของจำเลยโดยใจทักไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ถึงการกระทำหรือเจตนาอย่างใดอย่างหนึ่งของจำเลยก่อน ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่นำการกระทำของนิติบุคคลซึ่งเป็นบุคคลอื่นมาเป็นเงื่อนไขของการสันนิษฐานให้จำเลยมีความผิดและต้องรับโทษทางอาญา โดยใจทักไม่ต้องพิสูจน์ถึงการกระทำหรือไม่กระทำของจำเลยซึ่งเป็นกรรมการผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ ผู้แทนนิติบุคคล หรือผู้ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลนั้นว่ามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการกระทำของนิติบุคคลอย่างไร คงพิสูจน์เพียงว่านิติบุคคลกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และจำเลยเป็นกรรมการผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ ผู้แทนนิติบุคคล หรือผู้ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลนี้เท่านั้น กรณีเป็นการสันนิษฐานไว้ตั้งแต่แรกแล้วว่า กรรมการผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ ผู้แทนนิติบุคคล หรือผู้ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลนั้น ได้กระทำความผิดด้วย อันมีผลเป็นการผลักภาระการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ไปยังกรรมการผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ ผู้แทนนิติบุคคล หรือผู้ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลนั้นหมดทุกคน จึงเป็นบทบัญญัติที่สันนิษฐานความผิดของผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาก่อนที่จะพิสูจน์ถึงการกระทำหรือไม่กระทำของบุคคลเหล่านั้น มิใช่การสันนิษฐานข้อเท็จจริงที่เป็นองค์ประกอบความผิดเพียงบางข้อหลังจากที่ใจทักได้พิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งอันเกี่ยวข้องกับความผิดตามที่จำเลยถูกกล่าวหา^{๑๔}

บทบัญญัติแห่งกฎหมายหลายฉบับที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง หรือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๙ วรรคสอง นั้น ต่างก็เป็นบทบัญญัติที่มีที่มาจากปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ข้อ ๑๑ ที่ว่า “บุคคลซึ่งถูกกล่าวหาว่ามีความผิด มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ จนกว่าจะมีการพิสูจน์ว่ามีความผิดตามกฎหมายในการพิจารณาโดยเปิดเผย และผู้นั้นได้รับหลักประกันทั้งหลายที่จำเป็นในการต่อสู้คดี” และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR) ข้อ ๑๔ (๒) ที่ว่า “บุคคล

^{๑๔} ตัวอย่างเช่น คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๕/๒๕๕๖ กรณีพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๗๔ , คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๑๐/๒๕๕๖ กรณีพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๗๘ , คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๑๑/๒๕๕๖ กรณีพระราชสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ มาตรา ๒๘/๔ , คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๑๙-๒๐/๒๕๕๖ กรณีพระราชบัญญัติปฎิ พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๗๒/๕ ,

ทุกคนซึ่งต้องหาว่ากระทำผิดอาญา ต้องมีสิทธิได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ตามกฎหมายได้ว่ามีความผิด เห็นได้ว่าศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาวินิจฉัยโดยคำนึงถึงความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคสมาชิกมาโดยตลอด

นอกจากนั้น ศาลรัฐธรรมนูญยังได้นำกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง(International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR) ข้อ ๑๔ (๓) ที่ว่า ในการพิจารณาคดีอาญา บุคคลทุกคนซึ่งต้องหาว่ากระทำผิด ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับหลักประกันขั้นต่ำดังต่อไปนี้โดยเสมอภาค ... (ง) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาต่อหน้าบุคคลนั้น และสิทธิที่จะต่อสู้คดีด้วยตนเองหรือโดยผ่านผู้ช่วยเหลือทางกฎหมาย (จ) สิทธิที่จะซักถามพยานซึ่งเป็นปรปักษ์ต่อตน และสิทธิขอให้เรียกพยานฝ่ายตนมาซักถามภายใต้เงื่อนไขเดียวกับพยานซึ่งเป็นปรปักษ์ต่อตน มาเป็นเหตุผลสนับสนุนการวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) (๓) (๔) (๗) โดยเห็นว่าพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๑ ซึ่งบัญญัติให้บรรดาพยานหลักฐานและเอกสารที่ได้มาตามพระราชบัญญัตินี้ให้ถือว่าเป็นพยานหลักฐานและเอกสารที่รับฟังได้ตามกฎหมาย นั้น เป็นบทบัญญัติที่มีได้กำหนดรายละเอียด ขั้นตอน และกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐาน แต่เป็นบทบัญญัติที่บังคับให้จำเลยต้องถูกผูกมัดตามพยานหลักฐานและเอกสารที่ได้มาจากการสืบพยานของโจทก์ในศาลต่างประเทศ ที่จำเลยไม่มีโอกาสตรวจหรือรับทราบพยานหลักฐาน หรือต่อสู้คดีได้อย่างพอเพียง แม้ว่าการรับฟังพยานหลักฐานของศาลต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ และมาตรา ๒๒๗/๑ ที่บัญญัติให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐานที่จำเลยไม่มีโอกาสถามค้านด้วยความระมัดระวัง และไม่ควรเชื่อพยานหลักฐานดังกล่าวโดยลำพังเพื่อลงโทษจำเลยก็ตาม แต่หลักเกณฑ์ดังกล่าวก็มีได้เป็นข้อห้ามเด็ดขาด โดยยังเปิดโอกาสให้ศาลนำพยานหลักฐานเช่นนี้ไปใช้ประกอบกับพยานหลักฐานอื่นได้ จึงไม่เป็นธรรมแก่จำเลย ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ (๒) (๓) (๔) (๗) ได้รับรองและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมไว้ ไม่ว่าจะ เป็นสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับการพิจารณาข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาคดีที่ถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม การได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม การมีโอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ และการได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ อีกทั้งยังไม่สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR) ข้อ ๑๔.๓ อันเกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาต่อหน้า สิทธิที่จะต่อสู้คดีด้วยตนเองหรือโดยผ่านผู้ช่วยเหลือทางกฎหมาย สิทธิที่จะซักถามพยานซึ่งเป็นปรปักษ์ต่อตน

และสิทธิขอให้เรียกพยานฝ่ายตนมาซักถาม ภายใต้เงื่อนไขเดียวกับพยานซึ่งเป็นปรปักษ์ต่อตน พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๑ จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพ ของบุคคล และกระทบกระเทือนสาระสำคัญ แห่งสิทธิในกระบวนการยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) (๓) (๔) (๗) ทั้งไม่สอดคล้องกับหลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๑ ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) (๓) (๔) (๗)^{๑๖}

จากแนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ได้นำปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ซึ่งแม้จะเป็นเพียงหลักการทั่วไปที่เกี่ยวกับ สิทธิมนุษยชน ไม่ได้มีสถานะเป็นสนธิสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างประเทศอันจะมีผลใช้บังคับในฐานะ เป็นกฎหมายระหว่างประเทศก็ตาม และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR) ซึ่งมีสถานะเป็น สนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศ มาเป็นเหตุผลส่วนหนึ่งในการวินิจฉัย นั้น ผู้เขียนมี ความเห็นว่า การวินิจฉัยคดีดังกล่าว เป็นการวินิจฉัยคดีโดยคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ ประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งมีที่มาหลากหลายตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพุทธศักราช ๒๕๖๐ บัญญัติไว้ ซึ่งที่มาอันหลากหลายนี้ ทำให้คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้ใช้ประสบการณ์ต่าง ๆ เข้ามาร่วมกันคิด แบ่งปันและแลกเปลี่ยน มุมมองในการพิจารณาวินิจฉัยคดี เพื่อให้เกิดความสมดุลในการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจ สะท้อนได้จากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่นอกจากจะได้พิจารณาวินิจฉัยคดีไปตามกฎหมาย ภายใน เป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติคุ้มครองแล้ว ยังได้คำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพที่มีลักษณะเป็นสิทธิมนุษยชน โดยได้นำ แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นสากล และสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศที่มีหลักการสากลในเรื่อง ของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน มาเป็นเหตุผลประกอบการวินิจฉัยคดี ซึ่งทำให้คำวินิจฉัยได้รับการ ยอมรับของนานาอารยประเทศว่าศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยคดีโดยพิจารณากฎหมายอย่างรอบด้าน มีความทันสมัย เป็นสากล และให้ความเป็นธรรมแก่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้อย่างแท้จริง

บทสรุป

ศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นองค์กรตุลาการ ในการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญจึงต้อง ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ มีอิสระในการพิจารณา

^{๑๖} คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๕๖ วันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๖ กรณีพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทาง อาญา พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๔๑

พิพากษาอรรถคดีตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ให้เป็นไปโดยเร็ว เป็นธรรม และปราศจากอคติ ทั้งปวงด้วย ซึ่งหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งของศาลรัฐธรรมนูญคือหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัย ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย โดยนัยแล้วคือหน้าที่ในการให้ความ ค้ำครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนไม่ให้ถูกละเมิดโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อ รัฐธรรมนูญนั่นเอง และเนื่องจากประเทศไทยใช้ระบบหรือทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมาย ระหว่างประเทศกับกฎหมายภายในเป็นทฤษฎีทวีนิยม ดังนั้น ในการปฏิบัติหน้าที่ของ ศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากจะต้องคำนึงถึงรัฐธรรมนูญและกฎหมายภายในที่เกี่ยวข้องแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องคำนึงถึงความตกลงระหว่างประเทศหรือสนธิสัญญาที่ประเทศไทยได้เป็นภาคี สมาชิก ซึ่งมีผลผูกพันให้ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามในฐานะเป็นกฎหมายระหว่างประเทศด้วย และ ศาลรัฐธรรมนูญก็ได้พิจารณาวินิจฉัยคดีโดยได้นำกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิ ททางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR) ซึ่งมีสถานะเป็น สนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศ มาเป็นเหตุผลส่วนหนึ่งในการวินิจฉัยในหลายคำวินิจฉัย ซึ่งทำให้เห็นได้ว่า ศาลรัฐธรรมนูญซึ่งประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มีที่มาหลากหลายได้ ปฏิบัติหน้าที่โดยมีการผสมผสานความคิดและเหตุผลในการวินิจฉัยคดี เพื่อมุ่งไปสู่การคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของประชาชนให้ครอบคลุม รอบด้าน มีความเป็นสากล อันจะทำให้ประเทศไทยได้รับการ ยอมรับในสังคมโลกในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในภาพรวมด้วย

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

นพนิติ สุริยะ (๒๕๔๓) กฎหมายระหว่างประเทศ เล่ม ๑. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : วิทยุชน
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับ
สนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน : กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง.

กฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๒

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๕ แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช ๒๕๖๕

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๑๒/๒๕๕๕ วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๕

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๔/๒๕๕๖ วันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๖

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๕/๒๕๕๖ วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๑๐/๒๕๕๖ วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๖

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๑๑/๒๕๕๖ วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๑๙-๒๐/๒๕๕๖ วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๖

เอกสารที่สืบค้นจากเว็บไซต์

<https://th.wikipedia.org/wiki/สหประชาชาติ> สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๐